

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priştine, 7 Kasım 2016
Nr. Ref.: RK997/16

KABUL EDİLMEZLİK KARARI

Başvuru No: KI72/16

Başvurucu:

Kosova Sigortalar Bürosu

Kosova Yüksek Mahkemesinin Rev. nr. 264/2015 sayı ve 9 Aralık 2015 tarihli kararı hakkında anayasal denetim başvurusu

KOSOVA CUMHURİYETİ ANAYASA MAHKEMESİ

Mahkeme Heyeti:

Arta Rama-Hajrizi, Başkan
Ivan Čukalović, Başkanvekili
Altay Suroy, Üye
Almiro Rodrigues, Üye
Snezhana Botusharova, Üye
Bekim Sejdiu, Üye
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, Üye
Gresa Caka-Nimani, Üye

Başvurucu:

1. Başvuru Priştine’de mukim Kosova Sigortalar Bürosu tarafından sunulmuş olup, başvurucuyu Faik Sylejmani temsil etmiştir.

İtiraz Edilen Karar

2. Başvurucu kendisine 31 Aralık 2015 tarihinde teslim edilmiş olan Rev.nr. 264/2015 sayılı ve 9 Aralık 2015 tarihli Kosova Yüksek Mahkemesi kararına itiraz etmiştir.

Başvurunun Konusu

3. Başvurunun konusu yukarıda mezkur mahkeme kararı hakkında anayasal denetimin yapılması talebidir. Bahse konu kararla Kosova Cumhuriyeti Anayasasının (bundan böyle: Anayasa) 31. maddesi [Tarafsız ve Adil yargılanma Hakkı] ve 54. maddesi [Hakların Yargı Yoluyla Korunması] ve de Avrupa İnsan hakları Sözleşmesinin (bundan böyle: AİHS) 6. maddesi [Adil Yargılanma Hakkı] ile güvence altına alınmış olan başvuru hak ve özgürlüğünün ihlal edildiği başvuru tarafından ileri sürülmüştür.

İlgili Hukuk

4. Başvuru Anayasa'nın 113.7 madde fıkrası, 03/L-121 sayılı Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi Hakkında Kanunun (bundan böyle: Kanun) 47. maddesi ile Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (bundan böyle: İçtüzük) 29. kuralına dayandırılmıştır.

Başvuru Süreci

5. Başvurucu 29 Nisan 2016 tarihinde Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesine (bundan böyle: Mahkeme) başvurusunu teslim etmiştir.
6. Mahkeme Başkanı 11 Mayıs 2016 tarihinde Üye Gresa Caka-Nimani'yi raportör yargıç olarak görevlendirmiş, üyeler Altay Suroy başkan), Bekim Sejdiu ve Selvete Gërxhaliu-Krasniqi'den oluşan Ön İnceleme Heyeti'ni belirlemiştir.
7. Mahkeme, başvurunun kaydedildiğini 31 Mayıs 2016 tarihinde başvurucuya bildirmiş ve başvurunun bir nüshasını Yüksek Mahkeme'ye göndermiştir.
8. Ön İnceleme Heyeti 15 Eylül 2016 tarihinde Raportör Yargıç'ın raporunu inceledikten sonra oybirliğiyle Mahkeme Heyetine başvurunun kabul edilmez olduğuna ilişkin öneri sunmuştur.

Olguların Özeti

9. 17 Haziran 2010 tarihinde meydana gelen bir trafik kazasında I. A. adlı kişi kalıcı sonuçları olan ağır bir yaralanma geçirmiştir. Hasar tespit komisyonu I. A. adlı kişinin üçüncü bir kişi tarafından sebebiyet verilen trafik kazasının mağduru olduğunu tespit etmiştir. Mağdur kişi olan I. A.'nın uğradığı yaralanma konusunda hasar tespit komisyonu "*yaşamsal etkinliğini %100 oranında kısıtlayan ağır yaralanma*" geçirdiğini tespit etmiştir.

10. 2013 yılının belirtilmemiş olan bir tarihinde I. A. uğradığı zararın karşılanması için başvurucuya (Kosova Sigortalar Bürosu) karşı Priştine Temel Mahkemesine tazminat davası açmıştır.
11. Priştine Temel Mahkemesi 23 Ekim 2013 tarihinde çıkardığı kararla [C. nr. 2745/10] I. A.'nın bütün zararının tazminine ilişkin dava dilekçesini onayıyla temellendirilmiş olarak nitelemiştir.
12. Temel Mahkeme kendi kararında I. A. ve eşinin maddi ve manevi tazminatlarının karşılanması hakkını tanıyarak ebeveyni ve çocuklarının da yaşadıkları acının tazminine yönelik taleplerini içeren ve tüm bunları karşılığı olarak 300.00 avro tazminatın ödenmesine ilişkin dava dilekçesini kabul etmiştir. Başvurucuya göre bu tutar "yaralanma, sağlığından olma veya ölüm" nedeniyle kişi başına belirlenmiş olan maksimum tutar [m[t[n[aştığını ve netice itibariyle Zorunlu Motorlu Taşıtlı Sigortası Yönetmeliği Değişikliğine İlişkin 3. kurala aykırı idi.
13. Temel Mahkemenin 23 Ekim 2013 tarihli kararına karşı başvurucu yasal süre içerisinde İstinaf Mahkemesine istinaf yolu için başvurarak usul hukuku ihlali ile olgusal durumun yanlış ve eksik tespiti ile meddi hukukun yanlış uygulandığını ileri sürmüştü ve İstinaf Mahkemesinden davanın yeniden görüşülmesi için ilk derece mahkemesine iadesini talep etmiştir.
14. İstinaf Mahkemesi 25 Mayıs 2015 tarihinde çıkardığı kararla [Ac. nr. 2115/2014] başvurucunun sunduğu itiraz dilekçesinin sadece belli tazminatların faizinin hesaplanmasına ilişkin kısmını onamış, başvurucunun itiraz başvurusunun diğer kısımlarını ise temelden yoksun bulurak reddetmiş ve Temel Mahkemenin 23 Ekim 2013 tarihli kararını onamıştır.
15. Başvurucu 1 Temmuz 2015 tarihinde Yüksek Mahkemeye revizyon başvurusu yapıp usul hukukunun temelde ihlal edildiği ve maddi hukukun yanlış uygulandığını ileri sürmüştür.
16. Yüksek Mahkeme 9 Aralık 2015 tarihinde çıkardığı kararla [Rev. nr. 264/2015] başvurucunun revizyon başvurusunu kabul etmiş ve İstinaf mahkemesinin Ac. nr. 2115/2014 sayı ve 25 Mayıs 2015 tarihli kararı ile Temel Mahkemenin C. nr. 2745/2010 sayı ve 23 Ekim 2013 tarihli kararının belli tazminat tutarlarına ilişkin kısımlarını değiştirmiştir.
17. Yüksek Mahkeme kendi kararında tazminatın genel tutarını indirmiş ve Temel Mahkeme ile İstinaf Mahkemesinin yorumlamasından farklı olarak başvurucunun Yönetmeliğe ilişkin yorumunu desteklemiştir.

Başvurucunun İddiaları

18. Başvurucu, Yüksek Mahkeme kararıyla Anayasa'nın 31. madde [Adil ve Tarafsız Yargılanma Hakkı] ve 54. maddesi [Hakların Yargı Yoluyla Korunması] ve de AİHS'nin 6. maddesi [Adil Yargılanma Hakkı] ile güvence altına alınmış olan haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvurucu şunu ileri sürmüştür: "Yüksek Mahkemenin kararından kısmen memnun

olmadığını, özellikle maddi harcamalara ilişkin belli tazminatların tutarıyla ilgili”.

Başvurunun Kabul Edilirliği

19. Mahkeme öncelikle başvurunun Anayasada belirtilmiş ve Kanun ile İçtüzükte ayrıntıları verilmiş olan kabul edilirlilik koşullarının yerine getirip getirmediğini değerlendirmek durumundadır.

20. Mahkeme bununla ilgili olarak Anayasa'nın 113. maddesine [Yargılama Yetkisi ve Yetkili Taraflar] atıfta bulunur. Hüküm şöyledir:

1. Anayasa Mahkemesi, yasal şekilde sadece yetkili makamlarca açılmış davalar hakkında karar verir.

7. Yasalarla belirlenen tüm yasal yollar tükendikten sonra bireyler, kamu otoriteleri tarafından kendi bireysel hak ve özgürlükler ihlal edildiğinde dava açma haklarına sahiptirler.

21. Mahkeme Anayasa'nın 21.4 fıkrasının öngördüğü şekilde “Anayasada öngörülen insan hakları ve temel özgürlükleri, uygulanabildiği ölçüde tüzel kişilikler için de geçerlidir” tüzel kişilik olan başvuru yapan bireyler ve tüzel kişilere yönelik uygulanan temel haklara atıfta bulunmak suretiyle başvuru yapabileceğini belirtmek ister (bkz. *mutatis mutandis*, KI41/09 *Priştine AAB-Rüinvest SHPK Üniversitesi v. Kosova Cumhuriyeti Hükümeti* başvurusuna ilişkin 27 Ocak 2010 tarihli karar).

22. Mahkeme ayrıca Kanun'un 48. maddesine (Başvurunun Kesinleştirilmesi) atıfta bulunmuştur. Madde şöyledir:

İstem müracaatında bulunan kişi, isteminde hangi hak ve özgürlüğünün ihlal edildiğini tahmin ettiğini ve müracaatta bulunan kişinin itirazda bulunmak istediği kamu otoritenin somut işleminin hangisi olduğu konusunda doğru bir açıklama yapmakla görevlidir.

23. Mahkeme, İçtüzük'ün 36. kuralı [Kabul Edilirlilik Kriterleri](1) (d) ve (2) (d) bentlerini de dikkate almıştır. Kural şöyledir:

(1) Mahkeme başvuruları yalnız şu hallerde görüşebilir:

[...]

d) Başvuru prima facie olarak açıkça temellendirildiği veya temelden yoksun olmadığı zaman.

ve

(2) Mahkeme şu kanaatlere vardığında başvuruyu açıkça temelden yoksun olduğunu ilan eder:

d) Başvurucunun kendi iddiasını yeterli şekilde kanıtlayamadığı zaman.

24. Mahkeme başvurucunun Yönetmelikle öngörölmüş olan maksimum tazminat limitlerinin sadece zarar görmüş olan kişi hakkında uygulandığını ve buna göre tazminatın 100.000 avro tutarını aşamayacağı iddiasını ileri sürdüğünü tespit etmiştir. Başvurucu *“mevcut davada bedensel veya manevi hasar görme ya da ölüm vakalarında mağdur tarafa karşı yükümlölüklerini yerine getirecek olan şirketin kuralla belirlenmiş olan tutarı aşmalıdır ifadesinin yer aldığı KMB 3. Kuralı 2. maddesine uyulmalıdır”* görüşünü ileri sürmüştür.
25. Mahkeme, Yüksek Mahkemenin kendi gerekçesinde başvurucunun Yönetmeliğin yorumlanmasına ilişkin iddialarını desteklediğini tespit etmiştir. Yüksek Mahkeme kararının hüküm kısmında diğerleri arasında şunlar belirtilmiştir:

27 Şubat 2003 tarihli Zorunlu Motorlu taşıt Sigortasına İlişkin 3. Kuralı Değişikliğine İlişkin 25 Haziran 2004 tarihli KMB 3. kuralı 2. madde (a) fıkrasında bedensel veya manevi hasar görme ya da ölüm vakalarında kişi başına sigorta teminatı 100.000 € olup 300.000 avroluk tutar ise tüm motorlu taşıtlarla ilgili teminat olup bir motorlu taşıttan sadece bir kişinin yaralandığı trafik kazalarıyla ilgili değildir. Yüksek Mahkeme bu nedenle maddi hukukun yanlış uygulandığına ilişkin revizyon iddiasının temellendirilmiş olduğunu, çünkü davacıların dava dilekçesi kabul edildiğinde sigorta teminatı tutarının aşıldığını tespit etmiştir. Kosova Yüksek Mahkemesi alt derece mahkemeleri kararlarının mecburen değiştirilmek zorunda olduklarını, hükmedilen tutardan davalı tarafından davacı I.A.’ya ödemiş olan avansın düşürölmesi ve Zorunlu Motorlu Taşıtların Sigortası Kuralının yukarıda mezkur hükmünde belirtilen sigorta teminatının aşılamayacağını tespit etmiştir.

26. Mahkeme ayrıca, Yüksek Mahkeme kararı gerekçesinin başvurucu tarafından Yönetmeliğe yapılan yoruma dayandırıldığı olgusuna rağmen, başvurucunun Yüksek Mahkeme tarafından hesaplanan tazminat tutarının 100.000 avroluk maksimum teminat limitini aştığını ve bunun sonucu olarak kararın Anayasa’nın 31. maddesiyle güvence altına alınmış olan adil ve tarafsız yargılanma haklarını ihlal ettiği iddiasını ileri sürdüğünü tespit etmiştir.
27. Kosova Yüksek Mahkemesi tarafından belirlendiği şekilde tazminat tutarının kendi gerekçesiyle çeliştiği yönünde başvurucunun iddialarıyla ilgili olarak Anayasa Mahkemesi, kendisinin ne dördüncü derece ne de olguları tespit etme mahkemesi olmadığını ve olgusal durumun tam ve doğru tespit yetkisinin adalet mahkemelerine ait olduğunu hatırlatır.
28. Mahkeme, delillerin değerlendirilmesi veya kanunların uygulanması esnasında Anayasa ile güvence altına alınmış olan hak ve özgürlüklerin ihlal edilebilmiş olma ihtimali ve ölçüsü (anayasallık) dışında, meydana gelmiş olduğu ileri sürülen olgu veya kanun hatalarını ele almak (meşruiyet) Anayasa Mahkemesi’nin görevi olmadığını hatırlatır.

29. Mahkeme, mevcut başvuruda başvuruçunun Anayasa'nın 31. madde [Adil ve Tarafsız Yargılanma Hakkı] ihlallerine ilişkin iddialarını hâlihazırda adalet mahkemeleri nezdinde sunmuş olduğu ve bu mahkemelerce yapılan yargılama süreçlerinde ayrıntılı bir şekilde ele alındığı ve Yüksek Mahkeme Kararında ayrıntılı bir şekilde gerekçelendirilmiş olan delillerle haklı çıkarmaya çalıştığını tespit etmiştir.
30. Derece mahkemelerinin olgulara ilişkin değerlendirmeleri kendi değerlendirmesiyle değiştirmek Anayasa Mahkemesi'nin görevi değildir. Genel bir kural olarak emrinde olan delilleri değerlendirmek adalet mahkemelerinin görevidir. Anayasa Mahkemesi'nin görevi, delillerin alınma şekli de dahil olmak üzere, bir bütün olarak ele alındıklarında adalet mahkemelerinde yapılan yargılama süreçlerinin adil olup olmadıklarını tespit etmektir (bkz. *Edwards v. Birleşik Krallık*, No. 13071/87, Avrupa İnsan Hakları Komisyonu Komisyonunun 10 Temmuz 1991 tarihli raporu).
31. Başvuruçunun başvurusu Kosova Cumhuriyeti adalet mahkemelerinin keyfi veya adaletsiz davrandıklarını kanıtlamaz. Netice itibarıyla Mahkeme, adalet mahkemelerinin Anayasa'nın 31. maddesi ile AİHS'nin 6. maddesiyle belirlenmiş olan adil ve tarafsız yargılanma hakkına riayet ettiklerini tespit etmiştir.
32. Dahası Mahkeme, Yönetmeliğin yorumlanması hususunda adalet mahkemelerinin konuyu ayrıntılı bir şekilde ele aldıklarını, Yüksek Mahkemenin Temel Mahkeme ile istinaf Mahkemesi kararlarını değiştirmek ve başvuruçunun derece mahkemelerindeki yargılama süreci boyunca gösterdiği tutumu doğrulamak suretiyle nihai bir yorum getirdiğini tespit etmiştir.
33. Mahkeme, başvuruçunun dava sonucuyla memnun olmayışının kendiliğinden Anayasa hükümlerinin ihlaline ilişkin su götürmez bir iddia için geçerli olamayacağını belirtir (bkz. *Mezotur-Tiszazug Tarsulat v. Macaristan*, No. 5503/02, 26 Temmuz 2005 tarihli AİHM kararı).
34. Mahkeme başvuruçunun ayrıca Anayasa'nın 54. maddesiyle [Hakların Yargı Yoluyla Korunması] güvence altına alınmış olan hakların yargı yoluyla korunması hakkının ihlal edildiği iddiasını ileri sürdüğünü de tespit etmiştir. Bahse konu madde şöyledir:
- Herkesin, bu anayasa ve yasayla güvenceye bağlanmış hakların ihlali veya yok sayılması durumunda yargı yoluyla koruma ve böyle bir hakkın ihlali tespit edildiği durumda etkin yasal araçlara başvurma hakkı vardır.*
35. Mahkeme, 54. maddenin Anayasa ile güvence altına alınmış olan temel hakların yargı yoluyla korunmasıyla ilgili olduğunu hatırlatır. Mahkeme, başvuruçunun adil ve tarafsız yargılanma hakkı ihlaline ilişkin iddianın temelden yoksun olduğu sonucuna varmış olduğuna göre bu hakkın etkili kanun yollarıyla uygulanamayacağını tespit etmiştir.

36. Bu koşullarda Mahkeme, başvurucunun Anayasa'nın 31. maddesi [Adil ve Tarafsız Yargılanma Hakkı] ve 54. maddesi [Hakların Yargı Yoluyla Korunması] ile güvence altına alınmış olan temel hak ve özgürlüklerinin ihlaline ilişkin iddialarını delillerle desteklemediği ve iddiasını yeterince gerekçelendirmediğini, zira başvurucu tarafından sunulan delillerin derece mahkemelerinin Anayasa ile güvence altına alınmış olan haklarını herhangi bir şekilde yok saydıklarını ortaya koymadığı görüşündedir.
37. Netice itibariyle başvuru açıkça temelden yoksundur ve Anayasa'nın 113.7 fıkrasında öngörüldüğü ve Kanun'un 48. maddesi ve İçtüzük'ün 36. kuralı (1) (d) ile (1) (d) bentlerinde ayrıntılı bir şekilde belirtildiği üzere anayasal temele dayanarak başvurunun reddedilmesi gerekmektedir.

BU SEBEPLERDEN DOLAYI

Kanun'un 48. maddesi ile İçtüzük'ün 36. kuralı (1) (d) ile (2) (d) bentleri uyarınca Kosova Anayasa Mahkemesi'nin 15 Eylül 2016 tarihinde yapılan duruşmasında oybirliğiyle:

- I. Başvurunun kabul edilmez olarak REDDİNE,
- II. Kararın taraflara TEBLİĞ EDİLMESİNE,
- III. Kanununun 20.4 maddesi uyarınca bu kararın Resmi Gazetede YAYIMLANMASINA karar verilmiştir.
- IV. İşbu karar derhal yürürlüğe girer.

Raportör Yargıç

Anayasa Mahkemesi Başkanı

Gresa Caka-Nimani

Arta Rama-Hajrizi